۱۰-۱۱
«شهروند» رخدادهای مهم سال ۹۳ را از دریچه اقتصاد بررسی کرد
۱۳ رخداد سالِ سخت ۹۳

۱۲
«شهروند» از فروش تجهیزات سفره هفت‌سین گزارش می‌دهد
دستفروشی کارگران و کارمندان در بازار سال نو

۱۲
کدام چهره‌ها خبرساز تر بودند
۱۰ چهره خبرساز اقتصاد ۹۳

آثاری از روزنامه‌نگاران ارشد اقتصادی، صفحه ۱۰ و ۱۱
- تحریم‌ها و لغو آن چقدر موثرند | منصور بیطرف
- آرزوی امنیت ایران را دارم | محمدصادق جنان‌صفت
- چشم اسفندیار دولت در سال ۹۴ | محسن ابلجی
- ۹۳ سال افشای فسادها | مهران ابراهیمیان

یک کلید در هزار قفل اقتصاد

طرح: حسین کریم‌زاده

حمیدرضا طهماسبی‌پور
دبیر گروه اقتصادی

سال ۹۳ که تمام می‌شد، بیشتر پیش‌بینی‌ها از حال و روز بد اقتصاد در سال ۹۳ خبر می‌داد؛ جملگی کارشناسان حوزه اقتصاد از انبوه مشکل‌های اقتصاد یاد می‌کردند که از دوره پیشین به ارث رسیده بود و دولت تازه مجبور به جبران آنها بود. مهم‌ترین نکته‌ای که همه (مخالف و موافق) بر آن وفاق داشتند این بود که اقتصاد ایران حال خوشی ندارد. سال ۹۳ با بدترین حالت آغاز شد و شاخص‌های مهم اقتصاد ایران بر این حال خراب صحه می‌گذارد. بیکاری دو رقمی، تورم بالای ۳۰ درصد، رشد اقتصادی منفی ۲ درصدی، رشد صنعتی منفی ۹ درصدی و... بخشی از این نماگرها بودند که نشان می‌دادند کار سختی در این سال پیش رو است.

حالا در روزهای پایانی این سال قرار داریم و همه می‌دانیم چه بر سرمان رفت.

نمی‌توان دشواری‌های این سال برای مردم (در بخش‌های مختلف)، دولت و فعالان اقتصادی را انکار کرد؛ به واقع سال سخت اقتصادی برای همه محقق شد و پیش‌بینی‌ها هم درست از آب درآمد تا منتقدان بسیاری بر این وضع بتازند.

حال در پایان این سال و با مرور وضع ابتدایی این سال، باید این پرسش را مطرح کرد که چرا معیشت مردم در بخش مصرف بهبود قابل اعتنایی نیافت و بخش تولید هم رشد فراگیری را تجربه نکرد؟ باید پرسید که دولت چه کرد و با کدام بذر چه چیزی در این زمین سوخته کاشته تا محصول خود را درو کرده باشد. بررسی عملکرد دولت یازدهم در سال ۹۳ از سوی دولتمردان یک کلید واژه مهم دارد و آن هم کنترل رشد تورم بوده است. دولت قول داده بود رشد تورم را که در روزگاری نه چندان دور (حدود ۲۲ ماه پیش) به رشد لحظه‌ای قیمت‌ها منجر شده بود، کنترل کند. حالا این مهم محقق شده و دولت مهار تورم را به‌عنوان یک موفقیت یاد می‌کند اما در مقابل منتقدانش می‌گویند که چیزی تغییر نکرده و بهبود مناسبی دیده نمی‌شود.

هر دو طرف ماجرا درست می‌گویند اما به واقع کدام یک محق و منصف سخن می‌گوید؟ آیا دولت راستگو نیست و تورم با اتفاق بهبود یافته یا منتقدانش نگاه حداکثری دارند؟

بد نیست برای پاسخ به این پرسش به جدولی که در ادامه این نوشتار آورده شده نگاهی بیندازیم و از منتقدان بپرسیم که اقتصادی با چنین وضعیتی، آیا جز زمین سوخته چیز دیگری است؟ آیا به این سرعت باید فراموش کنیم که همین منتقدان روزگاری همراهان همان دولت و سیستمی بوده‌اند که حال اقتصاد را این چنین پریشان کرده‌اند؟

«فراموش کاری» این جماعت به یک طرف، بحث دیگر خواسته‌های مردمی است که به حق انتظار دارند وضع اقتصاد ایران سامان و زندگی روزانه شان بهبود بیابد.

در پاسخ به این خواسته منصفانه هم باز باید به این جدول نگاه کرد و دید که در همین ۳ سال روند چگونه پیش رفته است. برای منصفان و خواستاران سامان یافتن اقتصاد، باید این پاسخ را فراهم کرد که دولت موفق نبود اما در راه موفقیت است؛ شاهد این مدعاهم اعداد و ارقام.

قصد این قلم به هیچوجه دفاع از دولت نیست؛ چه آن که بارها در همین یک سال گذشته به نقد رویکردهای دولت یازدهم در همین صفحات روزنامه شهروند پرداخته است و نقش رسانه‌ای خود را بازی کرده و دل در گرو دولت نگذارده است، اما قصد دارد با انصاف و صبر به تحلیل آنچه بر ما گذشته است بپردازد. آیا اگر با نگاهی منصفانه سال ۹۳ و عایدات اقتصادی دولت را ببینیم، می‌توانیم بگوییم که فاز اول خروج از بحرانی عمیق در اقتصاد کلید خورده است؟ آیا می‌توانیم تک کلید دولت روحانی را نبینیم که در هزاران قفل زده شده بر اقتصاد در حال چرخش است و سنگر به سنگر پیش می‌رود تا خرابی‌ها را سامانی بدهد. بد نیست برای سال ۹۴ با این نگاه، منصفانه به وقایع نگاه بیاندازیم و بدانیم که اگر هر دولتی جای دولت کنونی بود نمی‌توانست خرابی‌های گذشته را در این زمان کم جبران کند. باید واقع‌نگر باشیم و دلسوزانه برای کشوری تلاش کنیم که سال سختی را پیش رو دارد. سالی که با بحران کم‌آبی آغاز می‌شود و در کنار انبوهی مشکل در اداره کشور (که از کمبود درآمد دولت نشأت گرفته) قرار است کارهای بزرگی در آن انجام شود.

هر چند که انسان‌ها به امید حیات دارند و باید دلخوش به رفع موانع تحریمی بود، اما نباید از نظر دور داشت که حتی با رفع تحریم‌ها هم انبوهی از مشکلات ما باقی است. مشکلاتی که ریشه در اقتصاد نفتی ایران دارد و به مدیریت‌های اقتصادی ما باز می‌گردد.

نگارنده این نوشتار معتقد است که با رفع تحریم‌ها بخشی از مشکلات اقتصادی در سال ۹۴ رفع خواهد شد (به تدریج البته)، اما آن چیزی که باقی خواهد ماند، این است که مدیریت‌های ما و نگاه‌های غلط ما به علم اقتصاد با رفع تحریم‌ها تغییری نخواهد داشت.

نگاه‌هایی که نه در این دولت که در ۷۰ سال اخیر جاری و ساری بوده است. پس شاید بیراه نباشد که بگوییم برای سال ۹۴ و سختی‌هایی که اقتصاد ایران باید با آنها بجنگد راهی تازه باید ترسیم شود. باید دست از سیاسی کاری‌های مرسوم این سال‌ها در اقتصاد برداشت و هر چیزی را از زاویه سیاست ندید.

اقتصاد ایران باید اقتصادی بماند و از سیاست‌زدگی‌های اخیر که هر چیزی را با منافع جناحی و گروهی گره می‌زند فراغت یابد تا اقتصادی ایده‌آل و ایرانی ساخته شود. قصد شعار دادن ندارم اما اجبار است که بگوییم کار گروهی در ایران لازم است؛ فارغ از رویکردهای سیاسی دولت کنونی و آینده؛ پس باید گاهی هم فکر کرد و نفع جمعی‌مان را ببینیم. در این مسیر سخت، آیا شکستن تک کلیدی که باید در هزاران قفل خراب بچرخد، خطا نیست؟ آیا این کار راه را برای آیندگان این سرزمین سخت‌تر از چیزی که هست نمی‌کند. ای کاش بدانیم و بخوانیم، نانوشته‌ها را ببینیم. این کلید در هزاران قفل اقتصاد را!

مقایسه وضع شاخص‌های اقتصادی ۳ سال اخیر

نام شاخص	اسفند ۹۱	اسفند ۹۲	آخرین آمار سال ۹۳
نرخ تورم	۳۱.۵	۳۳.۷	۱۵.۲
نرخ بیکاری	۱۲.۲	۱۰.۳	۱۰.۲
رشد اقتصادی	-۵.۸	-۲	پیش بینی ۲ تا ۳ درصد
رشد صنعتی	-۱۲	-۹.۹	۳
شاخص کل بورس	۳۷۶۶۷ واحد	۷۶۵۰۰ واحد	۶۴۰۰۰ واحد
درآمد نفتی	۶۸ میلیارد و ۱۳۵ میلیون دلار	۴۵ میلیارد دلار	تحقق ۸۰ درصدی
نرخ دلار	۳۴۰۰ تومان	۳۰۶۰ تومان	۳۲۴۰ تومان
گرم طلا	۱۳۳۰۰۰ تومان	۹۹۱۵۰ تومان	۹۲۹۴۰ تومان